

Przedmiotem zamówienia jest wykonanie prac w ramach projektu pn. „**Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych**” polegających na przebudowie określonych części zabytkowego Budynku Muzeum wpisanego do księgi rejestru zabytków Województwa Zachodniopomorskiego pod nr A – 777, zlokalizowanego przy ul. Staromłyńskiej 27.

Opis historyczny obiektu

Pierwotnie Dom Ziemstwa, zwany Pałacem Sejmu Stanów,

Położenie:

Powstał na narożu ul. Młyńskiej /od 1806 Louisenstrasse/ ob. Staro-młyńskiej 27, na czterech działkach objętych numerem 28, a w 1895 r. powiększony o kolejną działkę pod nr Louisenstr. 27. Od północy elewacja biegła wzdłuż Białego Placu Parad /od.1806 Placu Królewskiego/ ob. Placu Żołnierza Polskiego,

Autorstwo:

Projekt budowli wykonał inżynier holenderski Gerhard Comelius de Walrave w 1725 r. na zlecenie króla w Prusach Fryderyka Wilhelma I Wykonanie budowy pod kierunkiem mistrza murarskiego z Magdeburga Hansa Jurgena Reinecke, prace kamieniarskie prowadził Jonami Heinrich Trippel. Prace rzeźbiarskie Bartoloraeo Damart. Wykonanie rzeźb waz i dwu postaci z frontonu, jak podaje C. Fredrich przytaczając list rzeźbiarza z 27.10.1727 r. było dziełem W. Damarta.

Czas powstania:

Wg projektu z 1725 r. prace budowlane rozpoczęto w marcu 1726 r., a zakończono surowy stan w grudniu 1726 r. W 1727 r. powstał wystrój zewnętrzny i wewnętrzny ukończony w grudniu 1727 r.

Opis stanu pierwotnego:

Założenie 3-skrzydłowe murowane z czwartym skrzydłem prawdopodobnie drewnianym, Główne skrzydło, zachodnie, położone wzdłuż ul. Młyńskiej dwutraktowe, i skrzydło leżące wzdłuż Placu Parad, jednotraktowe, miały 3 kondygnacje: piwnic, parteru i piętra, skrzydło wschodnie /oficynowe/ miało trzy niższe kondygnacje: piwnic, parteru i piętra. Skrzydła zachodnie i północne nakrywał ceramiczny dach łamany, mansardowy, skrzydło wschodnie ceramiczny dach pulpitowy. Kamieniarka z piaskowca z Magdeburga .

Skrzydło zachodnie /główne/11-osiowe, z ryzalitami pozornymi: środkowym 3-osiowym i bocznymi 2-osiowymi, wydzielonymi w kondygnacji parteru ciągłym boniowaniem, w kondygnacji piętra boniowanymi narożnikami. Ryzalit środkowy, zwieńczony trójkątnym frontonem, mieścił na parterze portal wejściowy, do którego prowadziły 2-biegowe, boczne schody z kutą, żelazną balustradą. Na portalem znajdował się balkon na kroksztynach. Portal w profilowanej opasce zamknięty był łukiem koszowym i ujęty przez dwie lizeny spływające spod kroksztynów balkonu. Poziomy podział fasady wprowadzały gzymsy: cokołowy, 2 podokienne, kordonowy i wieńczący.. Okna poziome piwnic w prostych opaskach, zamykały łuki odcinkowe. Okna ryzalitów w pierwszej kondygnacji miały podkreślone boniowaniem kliny. Pozostałe okna tej kondygnacji w opaskach uszakowych zdobiły odcinki belkowania na płaskich wspornikach. Analogiczne okna. znajdowały się w osiach w licu elewacji. W drugiej kondygnacji w osiach ryzalitowych okna były zdobione bogatymi naczółkami, a w ich płycinach podokiennych znajdowały się motywy schodkowe, ostro zakończone, na planie „V”. Naczółek okna na osi środkowej zamknięty łukiem eliptycznym, naczółki okien po jego bokach zamknięte łukami eliptycznymi z uskokiem,, naczółki okien w bocznych ryzalitach zamknięte łukami wklęsło-wypukłymi. Opaski okna na osi głównej i okien w bocznych

ryzalitach były zdwojone. Okna mansardowe w formie wolicz oczu ujęte w płaskie wolutki, nakryte daszkiem łukowatym z kulistą sterczynką.

Wystrój elewacji północnej:

Elewacja podobnie jak zachodnia 2-kondygnacyjna, na wysokim gładkim cokole, nakryta dachem mansardowym, 13-osiowa dzielona 2-osiowymi pozornymi ryzalitami obejmującymi, symetrycznie do osi środkowej, osie 3-4 i 10-11, co powoduje podział elewacji na moduły 2-osiowe. Na osi środkowej portal wjazdowy na dziedziniec gospodarczy. Portal ujęty w dwa wąskie pilastry, podtrzymujące łuk koszowy z klinem. Portal sięgał do połowy wysokości parteru. Na piętrze ozdobne okno w opasce uszakowej z naczółkiem w postaci dwóch odwróconych odcinków łuku pełnego, dołem zawiniętych. Ryzalicy w partii parteru boniowane podłużnie, w partii piętra boniowane naroża. Naroża elewacji boniowane na całej długości. Ryzalicy zwieńczone były w partii dachu frontonami o wklęsło-wypukłym łuku z uskokiem. Podział elewacji gzymsami analogiczny jak w elewacji zachodniej. Okna w kondygnacji piwnic /cokołowej analogiczne jak w elewacji zachodniej - w prostych opaskach, zamknięte łukiem odcinkowym. Okna w ryzalitach: na parterze takie jak w elewacji zachodniej - z klinem wyznaczonym przez boniowanie na piętrze, w opaskach z uszakami, z naczółkiem w formie odcinka belkowania na płaskich kroksztynach, w przestrzeniach podokiennych motyw schodkowego "V". Okna w osiach lica elewacji w opaskach z uszakami i klinem oraz motywami prostokątnymi /jak na elewacji zachodniej/ w przestrzeniach podokiennych - identyczne na parterze i piętrze.

Pierwotny podział wnętrza:

W skrzydle zachodnim, dwutraktowym, portal prowadził do centralnie położonej sieni, zajmującej dwa trakty i 3 osie. W głębi sieni dwubiegowe, łamane schody prowadziły na piętro. Po bokach sieni były symetrycznie rozmieszczone pokoje mieszkalne. Wg planu z 1834 r. w pomierzeniu dwuosiowym, jednoraktowym od strony ulicy, po lewej stronie sieni znajdowała się druga klatka schodowa 3-biegowa, łamana /równolegle do tej w głębi sieni/. Na piętrze nad sienią była reprezentacyjna sala z balkonem. Po bokach tej sali były pokoje konferencyjne dla stanów Pomorza Przedodrzańskiego i Zaodrzańskiego. Po stronie południowej, za pokojem, znajdowało się archiwum. Ogólnie wg Fredricha w skrzydle zachodnim i północnym było 50 pomieszczeń i sala reprezentacyjna: na poziomie piwnic /w suterenie/ 12 pokoi i izb, kuchnia i jadalnia, na parterze 16 pokoi i izb, na piętrze 22 pokoje i izby oraz sala reprezentacyjna. W skrzydle wschodnim, oficynowym była stajnia o krzyżowym sklepieniu wspartym na 6 filarach. Nad nią znajdowały się pokój izba i pomieszczenie na drewno. Na kolejnym poziomie były izby. Skrzydło południowe było 3-kondygnacyjne /na podstawie XVIII-wiecznych rzutów/. Na najniższej kondygnacji była wozownia, powyżej pomieszczenie na paszę, a na najwyższej kondygnacji izby.

1871 r. - stan i zmiany;

Parter: W skrzydle zachodnim, widocznym częściowo, w sieni w naroża wsch.-pd. 2-biegowe łamane schody, po prawej stronie podział ściankami działowymi na 3 podłużne pomieszczenia, jedno od strony skrzydła pd. ma przedsionek, po lewej stronie podział na dwa pomieszczenia i korytarz od strony podwórza, który dalej prowadził wzdłuż skrzydła północnego do dwubiegowych powrotnych schodów. W skrzydle tym były pokoje o nieokreślonych funkcjach. W skrzydle wschodnim wprowadzono podziały ściankami działowymi na mniejsze pomieszczenia, ściany magistralne parteru pozostały bez zmian. Wybudowane zostało skrzydło południowe - murowane, 4-kondygnacyjne, nakryte dachem pulpitowym mieszczące klatkę schodową 2-biegową, powrotną po stronie wschodniej i izby po stronie zachodniej.

Piętro: Skrzydło zachodnie jak wyżej opisane, w skrzydle północnym wybudowano korytarz od strony dziedzińca komunikujący się z pokojami skrzydła, klatką schodową

i skrzydłem wschodnim, wybudowanym w nowej formie. W pn.-wsch. narożu skrzydła północnego był pokój dyrekcji, a w skrzydle wschodnim powstały pokoje biurowe, do których prowadził korytarz biegnący wzdłuż zewnętrznej ściany. W narożu pd.-wsch. był pokój wypoczynkowy, a w skrzydle południowym, nowym, biura.

1885 r. - stan i zmiany:

W 1883 r, przeprowadzono przebudowę skrzydła północnego. Elewacja otrzymała formy renesansu północnego, a naczółki zamieniono na wysokie 2-kondygnacyjne szczyty, za którymi mieściło się drugie piętro. Do skrzydła północnego przybudowano od podwórza klatkę schodową. Skrzydło nakrył dach dwuspadowy, a klatkę namiotowy. Jednocześnie zlikwidowano klatkę schodową w samym skrzydle. W suterenie skrzydła znalazło się 2-pokojowe mieszkanie z kuchnią. Na parterze skrzydła powstała główna kasa i skarbiec przylegające do klatki schodowej i obok pomieszczenie dla poborców podatkowych. W pn.-wsch. rogu wydzielono mieszkanie, a w skrzydle wschodnim pomieszczenia służbowe. Pokoje dyrektora powstały w narożu pn.-zach. Na piętrze mieściły się pokoje administracji., W skrzydle północnym rezydował radca krajowy i krajowy radca budowlany. Na dyрекcją były biura rachunkowe /pn.-zach. róg/. W pozostałych skrzydłach również były biura. Na drugim piętrze skrzydła północnego powstały pokoje dla kierowników referatów. Pokoje miały komunikację przez korytarz biegnący wzdłuż skrzydła od strony dziedzińca z nową. klatką schodową.

1894 r. stan i zmiany:

W tym roku na całej wysokości skrzydła wschodniego, od strony skrzydła południowego wybudowano klatkę schodową 2-biegową, powrotną i podwyższono skrzydło wschodnie o drugie piętro, w związku z tym nastąpiły zmiany w rozplanowaniu wszystkich poziomów skrzydła. Skrócone zostały stajnie, w pd.-wsch. rogu za klatką powstały pomieszczenia o innym przeznaczeniu. Do klatki prowadziły do wysokości cokołu zewnętrzne 1-biegowe schody w pd.-wsch. rogu dziedzińca. W 1894 r. rozbudowano klatkę schodową przylegającą do skrzydła północnego o pion sanitarny.

Po przebudowach na pierwszym piętrze wschodniego skrzydła i w narożu pn.-wsch. znalazły się pomieszczenia Pomorskiego Towarzystwa Ogniewego. Na drugim piętrze skrzydeł północnego i wschodniego były biura, a w narożu skrzydeł archiwum akt. W skrzydle wschodnim na 2 piętrze pokoje biegły w amfiladzie, bez korytarza. Nakrywał skrzydło dach łamany mansardowy, wyższy niż nad skrzydłem pn.

1895 r. stan i zmiany:

W 1895 r. na całej długości południowej ściany budynek został poszerzony o trzy osie postawione na terenie dokupionej wówczas działki pod nr. Louisenstrasse 27. Elewacja zachodnia straciła wówczas symetrię. Trzy nowe osie okienne otrzymały wystrój zbliżony do już istniejącego. Zachowały się dwa projekty wystroju- bogatszy i skromniejszy. Zastosowany został ten pierwszy. Okna w poziomie parteru otrzymały opaski uszakowe i nadokienne gzymsy odcinkowe wsparte na płaskich krokwistynach, a w prostokątnych płycinach podokiennych motyw prostokątny, analogiczny do okien już istniejących. Na poziomie piętra okna bocznych osi były takie same jak na parterze, a okno osi środkowej półkolisty naczółek z medalionem otoczonym motywami floralnymi. Na zmianę wyglądu elewacji wpłynęło również usunięcie zewnętrznych schodów i sprowadzenie portalu do poziomu ulicy z wydzieleniem nadświetla na wysokości 2/3 portalu za pomocą łuku wklęsło-wypukłego, ozdobionego w klinie zwojem. W nadświetlu umieszczono ozdobną kratę. Portal prowadził do przebudowanego reprezentacyjnego holu - dwupoziomowego z cokołem dźwigającym pomnik Fryderyka Wielkiego pośrodku i lustrzanymi schodami dwubiegowymi oddzielonymi przestrzenią wspartą na 4 podwójnych kolumnach od schodów na planie litery „T” prowadzących na piętro. Na parterze zachodniego skrzydła po lewej stronie, w miejscu dawnej klatki 3-

biegowej był przedpokój, a od strony dziedzińca w dawnym korytarzu garderoba. Pokoje narożne zajmował radca krajowy. Po prawej stronie skrzydła od ulicy powstała biblioteka, za nią pokój konferencyjny /na obszarze dobudowanych osi/, od dziedzińca była duża sala przejściowa, przy południowej ścianie zrobiono pokój wypoczynkowy. W skrzydle południowym na dwu poziomach wybudowano salę posiedzeń z trybuną od strony wschodniej /o podwyższonym poziomie/. W skrzydle północnym i wschodnim na parterze były pokoje. Na piętrze skrzydła zachodniego nad holem była sala posiedzeń Komisji Pomorza. Po lewej stronie biuro krajowego radcy budowlanego i biuro rachunkowe, a po prawej stronie biura, registratura i pokój posłańca. Poziomy łączyły schody kręte wybudowane w grubości muru, dawnego magistralnego. W skrzydłach północnym i wschodnim były dalsze pokoje biurowe.

W 1895 r. wprowadzono centralne ogrzewanie.

Budynek został skomunikowany na wysokości 1 piętra z budynkiem pod numerem Louisenstr. 25, mieszczącym administrację prowincji, za pomocą żelaznych, jedno skrzydłowych drzwi samo zamykanych. Elewacja tej sąsiedniej kamienicy była boniowana, dlatego naroże nowo dostawionej części pozostało gładkie.

1927/28 r. stan i zmiany

Wówczas budynek zmienił funkcję. Po przeniesieniu się administracji do nowego gmachu pałacik otrzymało Gesellschaft für Pomersche Geschichte und Alterstumkunde /Towarzystwo Wiedzy o Starożytności i Dziejach Pomorza/ w celu zorganizowania Muzeum Prowincjonalnego. Początkowo wprowadzono tylko drobne zmiany umożliwiające funkcjonowanie i zabezpieczenie ekspozycji. W skrzydłach północnym, zachodnim i wschodnim wprowadzono ścianki działowe, powstała ciągła komunikacja nad przejazdem gospodarczym na poziomie piętra. Zmieniono bieg klatki schodowej na 3-biegową łamaną wzdłuż tylnej ściany holu.

1933 r. stan i zmiany

Nastąpił wówczas generalny remont budynku w celu przygotowania nowoczesnych pomieszczeń muzealnych, elewacji północnej przywrócono zabytkowy wygląd z XVIII-wieku. W elewacji zachodniej postawiono ponownie zewnętrzne schody i podwyższono portal, ale nie przywrócono pierwotnego poziomu pozostawiając hol 2-poziomowy ze względu na statwę króla Fryderyka Wielkiego. Projektowano nowoczesną elewację dziedzińca /niezrealizowaną/ Wnętrza otrzymały nowoczesny wygląd bez eklektycznych ozdób stiukowych, które skuto m.in. z powodu zmiany stropów na wsparte na żelaznych szynach. Skrzydło południowe i południowa część skrzydła zachodniego otrzymały górne oświetlenie. Kręta klatka schodowa została zlikwidowana, a w pd.-zach. narożu dziedzińca wybudowano dostawioną klatkę schodową zabiegową, przebudowana została klatka schodowa przy skrzydle północnym.